

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE *Vereniging „Het Reewild”*

7e jaargang nr. 1
maart 1990

Het Reewild

MEDEDELINGENBLAD VAN DE **Vereniging „Het Reewild“**

Beschermheer Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden

De Vereniging „Het Reewild“ stelt zich ten doel:

... de instandhouding en verbetering van de kwaliteit van het reewild in Nederland; het behartigen van de belangen van reewildjagers in de uitoefening van het hiervoor omschreven; een en ander in de ruimste zin des woords. Zij tracht dit doel te bereiken door: het bevorderen van een goed beheer van de reewildstand, onder andere door het geven van voorlichting en adviezen, het verzorgen van publikaties gericht op de leden, alsmede op instanties die zich op enigerlei wijze bezig houden met of raakvlakken hebben met het reewild en/of zijn biotoop. Het verlenen van service aan leden, door hen informatie te verschaffen, met name in een uit te geven periodiek, door hun wensen en verlangens jegens elkaar of jegens de hiervoor gemelde instantie over te brengen en zo mogelijk te vervullen en door het coördineren van meningen, zodat deze voor zo veel mogelijk als uniforme beleidslijn door de vereniging tot uiting kunnen worden gebracht.

BESTUUR

voorzitter:
Jhr. M. de Savornin Lohman,
Smidswater 2A
2514 BV 's-Gravenhage,
Tel.: 070-643596/
070-689266.

secretaris:
Jhr. Mr. Th. W. R. M. Serraris,
Groen v. Prinstererlaan 28,
3818 JP Amersfoort,
Tel.: 033-631833 (privé).

penningmeester:
J. R. Baron de Vos van
Steenwijk,
Genistalaan 35,
7313 BH Apeldoorn,
Tel.: 0555-555063.

vice-voorzitter
J. J. Meissner,
Dijk 4,
8113 VA Wijhe,
Tel.: 05702-1255

Drs. J. F. Erdmann,
Rembrandtlaan 15,
1231 AA Loosdrecht,
Tel.: 02158-1285.

Drs. Th. J. Litjens,
Dorpsstraat 40,
4845 CG Wagenberg,
Tel.: 01693-1420
01693-1827

W. v. Loenen,
Aldenhoven 2,
6093 HB Heythuysen,
Tel.: 04749-2810

A. J. Mörzer Bruijns,
v. Petersom
Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet,
Tel.: 03412-57483,
03412-51874 (kant.).

Ir. J. Poutsma,
Lokveenweg38,
9751 CK Haren,
Tel.: 050-347278.

H. Punt,
Weelweg 8,
4323 LR Ellemeet,
Tel.: 01117-1235.

H. Ruseler
Houtkampweg 12,
6731 AW Otterlo,
Tel. 08382-1218

J. Schoonderbeek,
Meidoornstraat 16,
7497 MG Bentelo,
Tel.: 05472-228.

Ir. J. M. Seroo,
Achelsedijk 6,
3598 Bocholt (België),
Tel.: 09-3211448364.

administratie:
Mevr. J. E. van Herp,
Landjonker 19,
3834 CL Leusden,
Tel.: 033-942032.

administratie afschot:
Nic. G. Kersties,
Oenenburgweg 194,
8072 GP Nunspeet,
Tel.: 03412-53521.

beheer materiaal:
A. J. Mörzer Bruijns,
v. Petersom
Ramringweg 30,
8072 RA Nunspeet,
Tel.: 03412-57483,
03412-51874 (kant.).

slijpplaatjes:
C. J. M. Koenderink,
Lhee 96,
7991 PK Dwingeloo,
Tel.: 05219-7356.

Regio's van de Vereniging "Het Reewild"

Regio Noord Nederland
voorzitter: Ir. J. Poutsma
secretaris: N. Loeröpp,
Tolhuisweg 30a,
9475 PG Midlaren,
Tel.: 05905-4133.

Regio Overijssel en Flevoland
voorzitter: H. Meyling,
secretaris:
J. Schoonderbeek
Meidoornstraat 16,
7497 MG Bentelo,
Tel.: 05472-228.

Regio Gelderse Achterhoek
voorzitter:
J. Brinkman,
secretaresse:
Mevr. T. C. Nijman-Smit,
Harfenseseesteg 13,
7217 MD Harlzen,
Tel.: 05751-1569.

Regio Veluwe
voorzitter: G. W. Boele,
secretaris: H. Ruseler,
Houtkampweg 12,
6731 AW Otterlo,
Tel.: 08382-1218.

Regio Utrecht, Gooi en Vechtplassengebied
voorzitter:
Drs. J. F. Erdmann,
secretaris:
Mr. L. P. M. J. Canjels,
Adr. Piecklaan 13,
3739 LG Hollandsche Rading, Tel.: 02157-1701

Regio West- en Midden Brabant
voorzitter:
Drs. Th. J. Litjens,
secretaris:
G. W. A. M. Hamel,
Assumburgstraat 14,
4834 KP Breda,
Tel.: 076-656005.

Regio Zeeland
voorzitter: H. Punt,
secretaris:
M. W. Jeremiasso,
Kraayensteinweg 134,
4328 RD Burgh-
Haamstede,
Tel.: 01115-3359.

Regio Limburg
voorzitter:
W. van Loenen,
secretaris:
H. G. E. van Loo,
St. Canibertusstraat 1,
6286 BH Wittem,
Tel. 04451-1563.

Vereniging Reewildkring Oost Brabant
voorzitter:
H. A. v.d. Vleuten,
secretaris:
A. J. G. v. Kuijk,
De Kranssen 21,
5581 AG Waalre,
Tel.: 04904-14624.

Foto voorpagina
Ir. J. Poutsma

Gironummer
penningmeester Vereniging
„Het Reewild“: 813577
banknummer Amrobank
Apeldoorn 49.70.37.440

Redactiecommissie Mededelingenblad „Het Reewild“:

Ir. H. Eikelboom, eindredacteur, Nic. Beetslaan 20, 3743 HM Baarn, Tel.: 02154-17069
G. W. Boele, Kamperweg 18, 8181 CM Heerde, Tel.: 05782-2193.
P. H. Schneider, Jachtlaan 8, 4851 AM Ulvenhout, Tel.: 076-612293.

Druk en grafische vormgeving:

Drukkerij Lulof B.V.
Postbus 100 - 7600 AC Almelo
Tel. 05490-11011 - Telefax 05490-20304

Het Reewild

INHOUD

Van de voorzitter.....	2
Teken - overdragers van Lyme-Borreliose.....	4
Buksperikelen	6
Jachtoptiek	8
Kale plekken in de huid bij reewild	9
Ree - Kween	10
Ook bij bokken komen "onderbijters" voor.....	11
Gevaren van verkeerde afrastering.....	11
Zeven draden boven elkaar	13
Mededelingen van de regio's.....	14
Help, wij sterven uit !.....	16

De datum om copy voor "Het Reewild" nr. 2 - 1990
in te leveren is: 15 april 1990.

MEDEDELINGENBLAD VAN DE **Vereniging "Het Reewild"**

Van de voorzitter

In het vorige nummer van het mededelingenblad, dat van december 1989, heb ik onder de titel "Reewildbeheer in de toekomst" een globaal beeld gegeven van de ontwikkelingen die zich in het overleg ten aanzien van dit onderwerp hebben voorgedaan. Ik heb U daarbij een chronologisch overzicht van de vele hieraan gewijde besprekingen en uitgewisselde nota's dienaangaande bespaard. Ook nu zal ik U daar niet mee vermoeien, ondanks het feit dat het in zekere zin verleidelijk is dat wel te doen om de geïnteresseerde lezer eens een - toch altijd nog summier - beeld te geven van de inspanningen die betrokkenen, en daar reken ik de betrokken ambtenaren nadrukkelijk bij, zich hebben getroost om binnen de gestelde randvoorwaarden tot een voor alle partijen aanvaardbare opzet te komen.

Het is dan ook op zijn zwakst uitgedrukt opmerkelijk, dat het departement het tot op heden (15 februari 1990) niet nodig heeft geoordeeld, ondanks een rappèl onzerzijds, zelfs maar de ontvangst van een door ons aan de Directeur-Generaal voor Landelijke Gebieden en Kwaliteitszorg op 10 november 1989 verzonden brief schriftelijk te bevestigen, laat staan deze brief te beantwoorden.

Inmiddels komt het eind van de reeks vergaderingen die door de regio's in verband met het reewildbeheer in de toekomst zijn belegd in zicht.

Deze vergaderingen zijn belegd met vooral de volgende oogmerken:

- het geven van een meer gedetailleerd overzicht van de gang van zaken in het overleg tussen de delegaties van de Vereniging "Het Reewild" en de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging enerzijds en de vertegenwoordigers van de Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer anderzijds,
- het afleggen van verantwoording over het door het bestuur van de vereniging ter zake gevoerde beleid,
- het geven van een beeld van de huidige stand van zaken,
- het verstrekken van informatie - voor zover althans mogelijk - betreffende de te verwachten ontwikkelingen.

Het is nog prematuur om de gehouden vergaderingen te evalueren.

Wel kan worden gesteld, dat de opkomst bij enkele daarvan, waarbij onder meer de weersomstandigheden niet tegenwerkten, opmerkelijk groot was.

Daaruit kan worden geconcludeerd, dat onderhavige problematiek sterk leeft onder de leden.

Wat de huidige stand van zaken betreft, kan - voor zover althans bekend - worden vermeld, dat de leiding van het departement voornemens is het volgende aan de minister ten aanzien van het reewildbeheer in de nabije toekomst te adviseren:

- openstellen van de jacht op reewild,
- handhaven van de merkenregeling teneinde stroperij tegen te gaan,
- instellen van beheereenheden ter grootte van omstreeks 5000 hectaren,
- reewildjagers in het gebied van een dergelijke beheereenheid dienen daarvan deel uit te maken om in aanmerking te kunnen komen voor afschot,
- jaarlijks dienen per beheereenheid tellingen te worden georganiseerd, waarbij op basis van de resultaten daarvan een afschotplan wordt opgesteld en ingediend,
- aan de hand van o.m. het afschotplan wordt per beheereenheid het aantal te verstreken wildmerken vastgesteld.

Wanneer deze voornemens inderdaad vaste vorm aannemen en door de minister zouden worden overgenomen, zou de Jachtraad de gelegenheid worden geboden aan de minister ter zake advies uit te brengen.

Welke waarde ten departemente aan deze adviezen wordt toegekend is inmiddels genoegzaam bekend.

Wij zullen de beslissing van de minister moeten afwachten. Ik wil U niet verhelen, dat mijn verwachtingen in deze niet hoog gespannen zijn.

Hoe het ook zij en wat het ook moge worden, de Vereniging "Het Reewild" zal vanuit haar eigen verantwoordelijkheid - waar nodig en mogelijk in goede samenwerking met anderen, uiteraard allereerst de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging - datgene moeten doen waar zij voor staat. In dit verband herhaal ik letterlijk wat ik in mijn bovengenoemde bijdrage aan het vorige mededelingenblad vermeldde:

- het opzetten van een gedegen landelijk systeem voor de **jaarlijkse inventarisatie** van reewild als basis voor een verantwoord afschotplan,
- het stelselmatig bevorderen van **samenwerkingsverbanden** voor het beheer, en dus ook de regulatie/bejaging van het reewild, met andere woorden streven naar grotere beheereenheden.

In de provincies Limburg en Noord-Brabant, op de Veluwe en op vele andere plaatsen in den lande heeft men reeds vorm gegeven aan met name het in groter verband inventariseren van het reewild en het opstellen van afschotplannen.

Waar gaat het in feite om?

Ik zet het ten overvloede nog eens op een rijtje:

1. het in enigerlei vorm organiseren van intensieve voorjaarstellingen in de leefgebieden van het reewild,
2. het mede op basis van de gehouden tellingen opstellen van regulatie-/afschotplannen,
3. het indienen van de afschotplannen bij de volgens de huidige regeling bevoegde instanties.

De tellingen kunnen worden uitgevoerd door samenwerkende individuele jagers, jachtopzichters en andere geïnteresseerden, door leden van combinaties, leden van reewildringen of van wildbeheereenheden, dit alles **afhankelijk van de feitelijke situatie in het betrokken deel van het land.**

De besturen van de regio's van de Vereniging "Het Reewild" zullen hierin de nodige initiatieven moeten nemen en waar nodig bepaalde zaken moeten coördineren. Essentieel daarbij is, dat men in nauwe samenwerking en in goed overleg tussen alle betrokkenen tot resultaten komt.

Het landelijk bestuur van de vereniging zal zowel in organisatorisch opzicht als middels adviezen door deskundigen, dan wel anderszins deze activiteiten van de regio's met kracht steunen.

M. de Savornin Lohman.

Teken - overdragers van Lyme-Borreliose

Het is geen wonder dat teken niet erg geliefd zijn. Afgezien van de meningo-encephalitis (hersenvlies- en hersenontsteking) kan de tekenbeet nog een voor de mensen gevaarlijke ziekte veroorzaken. Zoals wellicht bekend kan men zich tegen een door een virus veroorzaakte hersenvliesontsteking laten inenten. Tegen de ziekte van Lyme-Borreliose echter niet. De ziekte was reeds langere tijd bekend. Men was er echter nog niet precies achter hoe het verloop van deze ziekte in zijn werk ging. In 1975 brak in de plaats Old Lyme (USA) een epidemie uit. De verwekker bleek een schroefvormige bacterie te zijn, die in 1982 geïdentificeerd werd. Deze syphilisch-achtige bacterie wordt via een geïnfecteerde waard door de teek overgenomen en bij een volgende zuig-akt op een nieuwe waard overgedragen. De grootste boosdoeners voor deze ziekte schijnen muizen te zijn. Bij deze is de ziekte ook het meest verspreid. Onze

bosteek (*Ixodes ricinus*) doorloopt meerdere stadia en wel als **larve** van een halve millimeter met slechts zes pootjes. Na bloedzuigen laat zij zich op de grond vallen. In de strooisellaag vindt de vervelling plaats tot **nimf** met acht pootjes en een grootte van ± 1 millimeter, (speldeknoop groot). Na nogmaals eten, uitbuiken en vervellen komt de **uiteindelijke teek** te voorschijn, ± 2 millimeter groot. Het wijfje zuigt dan bloed bij grotere zoogdieren. Alle drie ontwikkelingsstadia kunnen bij de mens bloedzuigen. Het laatste stadium vinden we echter het meest bij de mens. In alle drie stadia kan de verwekker van Lyme-Borreliose aanwezig zijn. De verwekker (*Borrelia burgdorferi*, van de familie van de spirochaetazeen) bevindt zich bij de teek in een soort rustfase aan de binnenkant van de darmen. Gaat een teek nu bloedzuigen bij een waard, dan dringt de spirochaet door de darmwand en belandt na ± 2 dagen in de speekselklieren van de teek en vandaar in de nieuwe waard. Na een incubatietijd van enkele dagen tot weken treden bij de mens ziekteverschijnselen

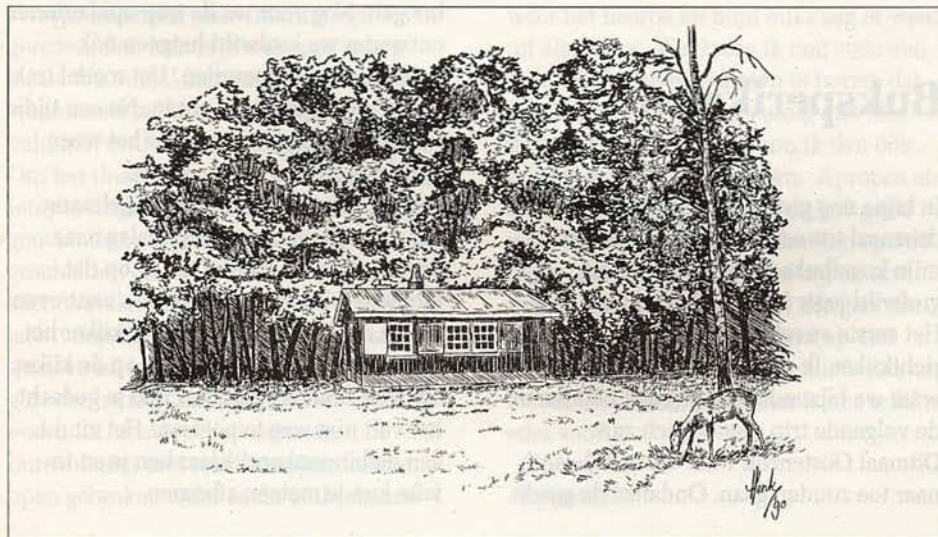
op. Beginnend met koorts, hoofdpijn, vermoeidheid, misselijkheid. Tevens kan binnen een maand een rode vlek verschijnen. Deze verdwijnt meestal vanzelf, ook de griepachtige verschijnselen gaan meestal weer over. Wordt de patient niet behandeld dan kan na maanden de ziekte weer de kop opsteken en is dan in het tweede stadium beland. Verlammingen van de gezichts-zenuw en andere zenuwen, hersenvliesontsteking, gewrichtsklachten en eventueel ontsteking van de hartspier kunnen hiervan het gevolg zijn. Het derde stadium, hier treden ernstige huidafwijkingen, geheugenverlies, gehoor- en gezichtsstoornissen, hart-infract etc. op. In het eerste stadium kan de arts d.m.v. een orale (via de mond) hoge dosering antibiotica goede resultaten bereiken. In het tweede stadium moet de antibiotica intra-veneus (in de ader) toegediend worden. En in het derde stadium is de genezingskans uiterst gering.

Hoe kan men zich beschermen?

Ten eerste moet men, als men in gebieden jaagt waar veel teken voorkomen, zich zo te kleden dat deze bloedzuigende insecten weinig kans krijgen zich aan U te goed te doen. Een lange broek en laarzen zijn veel beter dan een knickerbocker en wollen kousen.

Anti-insektenmiddel is dringend aan te bevelen. Ook honden kunnen ziek worden door Lyme-Borreliose. Een gedeeltelijke bescherming biedt een vlooiensband.

Omdat de verwekker **twee dagen** nodig heeft om van de teek in de bloedbaan van de mens te komen, moet iedere teek zo snel mogelijk verwijderd worden. Dit kan bijzonder goed met een pincet. Het kapotdrukken van de "bloedzuiger" moet vermeden worden, zoals ook de huismiddeltjes met olie, lak, tape etc. Hierdoor kan de overdracht van de verwekker van uit de teek naar de mens verspoedigd worden. Een teek kan men bijna niet over het hoofd zien, een nymf (2e fase) echter wel. Mocht men boven

beschreven symptomen waarnemen dan dient U onverwijld een arts te raadplegen en hem op de tekenbeet opmerksaam te maken.

Slot.

Dat ik zo uitgebreid ben in gegaan op deze materie komt omdat afgelopen jaar de echtgenote van een mij goed bekende jachtopziener deze ziekte heeft gehad en na herhaaldelijke bezoeken aan haar huisarts zelf op het idee kwam van de ziekte van Lyme. Na enkele weken ziekenhuisopname en intra-veneuze toediening van antibiotica is zij na een herstel van ongeveer een half jaar weer redelijk goed in orde. Ook deze patiënte had gezichtsverlamming, scheel zien en veel pijn.

Het spreekwoord, een gewaarschuwd mens telt voor twee, is het moraal van dit verhaal.

G.W.B.

Buksperikelen

In bijna nog geen half jaar tijd heb ik tot driemaal toe een probleem gehad met mijn kogelbuks, wat in feite iedere grofwild-jager kan overkomen. Het eerste euvel betrof water in de richtkijker. Ik was net terug uit Bulgarije, waar we bijzonder fijn gejaagd hadden of de volgende trip diende zich aan. Ditmaal Oostenrijk waar we met de auto naar toe zouden gaan. Ondanks de goede

verpakking tijdens de vliegreis uit de Balkan, besloot ik, alvorens wéér op reis te gaan, nog even een proefschot te doen, in een veld, waar ik óók nog een reebok vrij had. Het weer die avond was bar en boos, hier boven hadden ze de hemel-sluizen wijd opengezet. Goede raad was duur, morgenvroeg zouden we vertrekken, dus zat er niets anders op, dan het maar in stromende regen te doen. Met een waxjas en een paar laarzen aan dacht ik, wie doet me wat. Een jager is tenslotte niet van suiker.

Beide schoten zaten even later prima en nu ik er dan toch was, meteen nog even lekker bersen in het volop druipende bos (zonder de beschermkappen op de kijker, want kom ik eventueel tot schot, dan moet ik op dat moment te veel handelingen verrichten). Een geit met haar beide kalveren houdt mij minuten lang in haar ban tot ze even later rustig weg trekken. Thuis gekomen maak ik 's avonds laat de buks goed droog en doe haar eerst de volgende ochtend in het foedraal. Twee dagen later bers ik 's avonds met de zoon van een Oostenrijkse boer richting hoogzit. Nog voor we de trap opklauteren ontwaren we kaalwild hetgeen óók geschoten mocht worden. Het roedel trekt echter voortijdig het hout in. Na een tijdje rustig te hebben aangezeten (het weer was daar ook verre van ideaal, nevelslierten belemmerden regelmatig het uitzicht op de steile kaalslag naar boven) dacht ik zonder dat er op dat moment wild stond, mijn buks eens even aan te strijken en door de bukskijker het terrein te verkennen. Wasem op de kijker, even de zakdoek pakken! Had je gedacht, het valt niet weg te poetsen! Het zit n.l. aan de binnenkant! Klaar ben je en in feite kun je meteen afbomen.

Nu had ik een geluk bij een ongeluk hetgeen die avond laat pas bleek.

De zoon van de Oostenrijkse boer was geweermaker en had op de beroemde Oostenrijkse wapensmidse in Ferlach gestudeerd. De kijker uit elkaar draaien en met een föhn drogen, was voor hem een fluitje van een cent. Daarna hebben we samen vanuit het slaapkamerraam meteen de buks ingeschoten op 200 meter. Twee dagen later viel een geringe hinde op 195 meter zonder het schot gehoord te hebben!

Weken later weer terug in Holland de bukskijker op aanraden van een foto- en kijkerspecialist nogmaals laten reinigen en ontdoen van eventuele schimmels binnen in én waterdicht laten maken, want dit euvel zal mij niet wéér passeren. Probleem nummer twee was eenvoudiger op te lossen.

De eerste zaterdag in de geitenjacht samen met Theo, onze fotograaf, probeer ik nog in het half donker mijn buks te laden hetgeen niet lukt, omdat de grendel ontbrak! Daar sta je dan met je goede gedrag. Je zult die ochtend b.v. in alle vroegte helemaal naar Drenthe zijn gereden; dan kun je je wel voor je kop slaan. Nu zult U zich misschien afvragen waarom sta je nu in hemelsnaam in het veld met een buks zonder grendel?

Om het thuis voor eventuele inbrekers iets moeilijker te maken, berg ik genoemde spullen tegenwoordig gescheiden op. Of het iets helpt weet ik niet. Wat ik wel weet is, dat ze bij een jachtvriendje ter plaatse een paar jaar geleden bij een wapendiefstal net zolang gezocht hebben naar grendel en voorhout, daarbij alle kasten en bureauladen met een breekijzer hebben open gebroken todat ze de ontbrekende

spullen hadden gevonden.

De uiteindelijke schade was wel iets méér dan de waarde van de gestolen geweren! Maar wat ik hiermee zeggen wil, controleer voor het weggaan alle benodigde attributen. Wat hierbij uitstekend van dienst kan zijn is een checklist aan de binnenkant van de jachtkast!

Probleem nummer drie deed zich een week later voor. Het schot op een matig geitkalf ging er uit, op het moment dat ik versnelde. Gevolg... Mis. Daarna even drooggeoeffend: niets aan de hand. Wat gek eigenlijk!

Diezelfde ochtend kreeg ik nog een kans. En dit ging feilloos.

Thuis gekomen zit ik aan de bar mijn vrouw het relaas te vertellen. Weer zit ik te gelijktijd droog te demonstreren en toen ging het wéér fout. De volgende dag zit ik al bij mijn geweermaker in het Belgische, want wij wonen vijf minuten van de grens.

Deze vond, dat de versneller te licht stond afgesteld en schoon gemaakt diende te worden. Voor f 10,- was ik weer het heertje en mijn buks zag er weer uit als nieuw. Wel kreeg ik nog even van mijn Belgische wapenman te horen, dat die "Ollanders" niet zo zuinig met olie dienden te zijn! Zo, dat kon ik dan óók nog even in mijn zak steken. Apropos als U straks op 1 mei weer op de bok gaat, wèl eerst even een proefschot hè, op 100 meter, dat is in Holland genoeg en niet zeggen, dat hoeft niet, want die geit die ik van de winter schoot stond op 150 meter. Op de reeënjacht nooit iets aan het toeval over laten, want daar is ons wild te edel voor!

ZESENDER.

Jachtoptiek

De keuze van een kijker wordt wel bijzonder moeilijk als men kreten hoort van schemeringsgetal, geometrische lichtsterkte, blikveld enz.

Doch als men weet wat hier allemaal mee wordt bedoeld is het al eenvoudiger.

Om te beginnen hebben we het objectief - de naar het object gekeerde lenzen; als tegenhanger hebben we het okulair, waarvan de lenzen naar de ogen wijzen. Dan hebben we de vergroting die bijv. 6 malig, 8 malig of 10 malig kan zijn, dit wil zeggen dat een voorwerp bijv. 8x dichterbij wordt gehaald. Een ree op 100 meter wordt zo tot 12,5 meter dicht bij gehaald. Het blikveld is tenslotte de breedte van de omgeving die men op een afstand van 100 meter overzien kan.

N.B. Hoe sterker de vergroting, des te kleiner het blikveld.

Geometrische lichtsterkte.

Deze is eenvoudig uit te rekenen. Wat we nodig hebben is de objectiefdoorsnede en de uittreepupil. De objectiefdoorsnede kunnen we aflezen van de kijker of spektief, als er bijv. staat 10x40, dan betekent dit dat deze 40 mm is.

De uittreepupil betekent de sterkte van de lichtbundels - in millimeters - die uit de okulair in de ogen valt. Makkelijk te berekenen als men de objectiefdoorsnede door de vergroting deelt $10 \times 40 \text{ mm} = 40 : 10 = 4 \text{ mm}$ uittreepupil. Vrij logisch is het dat een grotere objectiefdoorsnede meer licht in het oog laat vallen. Te vergelijken met een kamer met een groot raam, deze is lichter dan met een klein raam. Er moet in dit verband

echter opgemerkt worden dat het totaal onzinnig is een grotere uittreepupil dan 7 mm na te streven, daar de pupil van ons oog bij daglicht een doorsnee heeft van hoogstens 2 à 3 mm en in de schemering - tenminste bij jonge en elastische ogen - zich tot hoogstens 7 mm kan verwijden. Waarbij tevens opgemerkt dient te worden dat bij de meeste mensen vanaf het 35ste levensjaar, al hoewel aanvankelijk nauwelijks merkbaar, het gezichtsvermogen terugloopt. Maar nu weer terug naar onze rekensom; we kennen nu immers alle noodzakelijke grootheden: geometrische lichtsterkte = doorsnee van de uittreepupil vermenigvuldigd met zich zelf.

Voorbeeld: Kijker 10x50

Uittreepupil = $50 : 10 = 5$, de geometrische lichtsterkte = $5 \times 5 = 25$.

Kijker 6x30

Uittreepupil = $30 : 6 = 5$, de geometrische lichtsterkte = $5 \times 5 = 25$.

N.B. Hoe groter de geometrische lichtsterkte des te lichtsterker de kijker.

Dat alle theorie grauw is mag uit het volgende blijken. Zoals we gezien hebben bij onze rekenvoorbeelden, heeft een 6x30 kijker de zelfde geometrische lichtsterkte als een 10x50 kijker. Doch niemand zal het me bestrijden dat een kijker met de sterkste vergroting bij de aanzit in de schemering het beste is. Een sterkere vergroting geeft namelijk een beter beeld. Wat nu te doen om toch tot een bruikbaar vergelijk te komen, want bij de geometrische lichtsterkte zijn er waarden die niet te vergelijken zijn.

Schemeringsgetal.

Men zocht en vond toen het z.g. schemeringsgetal, een eveneens gemakkelijk te berekenen grootheid. Men vermenig-

vuldigt de beide bekende waarden van een kijker, dus de vergroting maal de objectiefdoorsnede en trekt uit de som de kwadraatwortel. En weer hetzelfde verhaal, hoe groter het schemeringsgetal, des te beter de werking in het schemer. En gaan we nu onze beide kijkers weer vergelijken dan krijgen we iets anders te zien.

Kijker 10x50

$$10 \times 50 = 500. \sqrt{500} = 22.36 =$$

schemeringsgetal.

Kijker 6 x30

$$6 \times 30 = 180. \sqrt{180} = 13.41 =$$

schemeringsgetal.

Zoals U kunt zien heeft de kijker 6x30 slechts 60% van de mogelijkheden ten opzichte van de 10x40 in het schemer, al hoewel beide een gelijke lichtsterke hebben. Mocht U naar aanleiding van bovenstaande nu denken van hoe sterker de vergroting, des te duidelijker kan ik een stuk aanspreken, dan moet ik U teleurstellen. Probeer maar eens vrijhandig met een kijker die meer dan 10x vergroot een zuiver beeld te krijgen. Tevens komt daarbij vaak nog dat zulke kijkers erg zwaar zijn, wat zeker bij een langere voettocht door het jachtveld bijzonder onplezierig wordt. Een andere negatieve bijkomstigheid is dat door de sterke vergroting het geobserveerde wild als het ware uit de omgeving wordt gelicht en zo een foutief aanspreken in de hand werkt, bijv. een jonge spitser kan door de vele malen vergroting er uit zien als een oude terug gezette bok. Vandaar dat het aanbeveling verdient een gebruikelijke vergroting tussen 7 tot 10x te kiezen, het schemeringsgetal in het oog te houden en tenslotte het gewicht van de kijker.

Tenslotte nog iets over het spektief, een gewaardeerd voorwerp in met name de bergen. Deze éénogige kijker die 20 tot 40x vergroot wordt gebruikt om over een grotere afstand wild te observeren. Deze levert alleen opgelegd op een rugzak of iets dergelijks goede resultaten op. Ook in vlakjachten waar het wild op bijv. 800 meter staat, is hij goed te gebruiken om te observeren, mits hij ergens opgelegd of aangestreeken kan worden. Mocht U naar aanleiding van het hierboven geschrevene besluiten een kijker of spektief te kopen, bedenk dan wel dat als U een goede kwaliteit kijker koopt, deze duur is. Ik heb dan bedragen rond de f 1500,- in mijn gedachten, maar zo'n kijker gaat ook, mits goed onderhouden, een mensenleeftijd mee.

G.W.B.

Kale plekken in de huid bij reewild

In het laatst verschenen nummer van "Het Reewild" (6e jrg. nr.3, september 1989) vermeldt "Zesender", in het artikel "Enkele reewildziekten" een artikel, verschenen in "Die Pirsch". Dit gaat over een op 31 januari 1989 geschoten oudere opvallend zwakke en zieke geit met enkele haarloze plekken. Ditzelfde geval wordt in Wild und Hund, (92e jrg. nr. 11, 27 augustus 1989) nader onder de loep genomen. De conclusie van het onderzoek van de gezondheidsdienst voor dieren te Oldenburg was: sterke aantasting door huidparasieten. De schutter vraagt nu: Komt dit vaker voor bij reewild en is de ziekte besmettelijk voor mens en dier.

W.u.H. vroeg Dr. A. v. Braunschweig om zijn mening. Deze reageerde als volgt. Op de foto zijn grote kale plekken aan de romp van een geit te zien. Heaas kan men met zo'n foto alleen niet veel beginnen, aangezien een exact ziekteonderzoek niet mogelijk is. Men kan alleen vermoeden. Als eerste zou te denken zijn aan een schimmelinfectie, daar deze meest scherp omliggende kale plekken op de huid met een licht schubbig oppervlak te zien geeft. Er kan echter ook een voedingsstoring in het spel zijn. Ook is niet geheel uit te sluiten een grote schaafwond, die ontstaan kan zijn bij een botsing met een auto bijv. In ieder geval spreekt het beeld tegen een van oorsprong huidparasietenbeschadiging. Wanneer de Gezondheidsdienst Oldenburg schurftmijten had gevonden, zou dit zeker bij de uitslag zijn vermeld. Schurft komt bij reewild ook uiterst zelden voor. Besmettingsgevaar voor mensen is er eigenlijk alleen bij huidschimmelziekte.

H.E.

Ree - Kween

In Wild und Hund van 5 nov. 1989 (92e jrg. nr 16) troffen we het volgende bericht:

Een zeldzaam weidmansheil viel een jachtgast te beurt in het Opper-Pfalz revier Hamberg. Bij aanwezigheid van de pachter schoot hij een tot op dat moment als geit bekend staand ree. Eerst bij het ontweiden ontdekte men, dat het hier om een kween (tweeslachtig dier!) ging. Het ree had de typisch lange geitekop, woog ontweid 18 kg en was voor het jaargetijde in een bovennormale vette conditie.

Geschoten werd het, omdat het als niet-voerende (kalfloos), oudere en vanwege de duidelijk zichtbare schort als duidelijke geit werd aangesproken. Des te groter was de verrassing, dat het met de vrouwelijkheid wel iets te wensen overliet. De schortharen waren "zuivere nabootsing", daarvoor was voor de beide voortepels een normaal gevormd penseel aanwezig, waarheen onder de huid en vanuit het bekken de passende urineleiders liepen.

Achter de achterste tepels, dus tussen de achterbenen lag het scrotum in de vorm van één enkele teeltbal, ongeveer in de

**Gut
Ramsauhof**

**Jacht mogelijk op ree, gems, moeflon en hert.
Ervaren jachtpersoneel staat tot uw beschikking.**

Voor inlichtingen en boekingen: **H.H. VERHEUL**, Waaldijk 43,
4184 EL Opijnen. **Tel. 04181-2200** na 19.00 uur. Geen bemiddelingskosten.

Jagen, Vissen, Wandelen

*op een rustiek landgoed in de
Steiermark, Oostenrijk.*

grootte van een flinke pruim. Onder de huid, boven de tepels was een dunne laag klierweefsel te zien, zoals ook te vinden is bij de spenen van oude, geen jongen hebbende geiten. In de dertig jaren dat ik (oorspronkelijk schrijver H. Weidinger) jaag, heb ik nooit iets dergelijks gezien of vernomen; ge-hoornde geiten daarentegen zijn niet zo zeldzaam. In aansluiting op bovenstaand artikel, is het interessant te vermelden, dat een vrijwel gelijk geval zich afgelopen zomer ook in Nederland heeft voorgedaan.

H.E.

N.B. Een vrijwel identiek geval deed zich dit jaar in Nederland voor. Op 9 september schoot een jachtgast een bok die werd aangesproken als jaarling gaffel.

Bij nadere beschouwing bleek dat één schaal van een voorloper naar achteren gebogen was en verder bleek tot onze grote verrassing dat naast het penseel aan iedere kant één tepel zat waar, als je er op drukte melk uit kwam. Het stuk woog ontweid 13 kg en de stangetjes waren ± 12 cm hoog. Het bokje was voordien nooit eerder in dit veld waargenomen.

G.W.B.

N.B. Bijgaande en voorgaande voorbeelden illustreren nog eens, hoe belangrijk het kan zijn, dieren, die op één of andere wijze verdacht of abnormaal voorkomen, voor onderzoek aan een Keuringsdienst voor Waren, een Gezondheidsdienst voor Dieren of een andere onderzoekinstelling voor te leggen. Wij van onze kant blijven graag op de hoogte van deze van de normale situatie afwijkende gevallen en stellen voor eventuele merkwaardigheden graag ruimte beschikbaar.

De redactiecommissie.

Ook bij bokken komen "onderbijters" voor

In Wild und Hund van 19 november j.l. (92e jrg. nr. 17) troffen we het volgende bericht van O. Hagenback.

Op 23 juli j.l. schoot J.H. in Oberwolfach een bok, waarvan een foto werd getoond. De jaarlingbok werd geschoten, omdat hij bij het azen het hoofd verdraaide, waarvoor men oorspronkelijk geen verklaring kon vinden. Later zag men, dat de 12 kg zware bok een echte "onderbijter" (ook wel in de vee fokkerij "varkensbek" genoemd) was, daar de onderkaak aanzienlijk korter is dan de bovenkaak. Bovendien zijn beide kaken naar links verbogen. Klaarblijkelijk werd de bok met deze afwijking geboren, daar geen uiterlijke verwondingen waren vast te stellen.

H.E.

Gevaren van ver- keerde afrastering

(van de Regio West- en Midden-Brabant)

In het kader van de dijkverzwaringen in de Biesbosch zijn aan beide zijden van de nieuwe dijk langs o.a. "Het Bovenste Gat van het Zand, Het Jeppegat en Het Gat van Loopgauw" afrasteringen geplaatst ten behoeve van de op deze dijk in te scharen schapen.

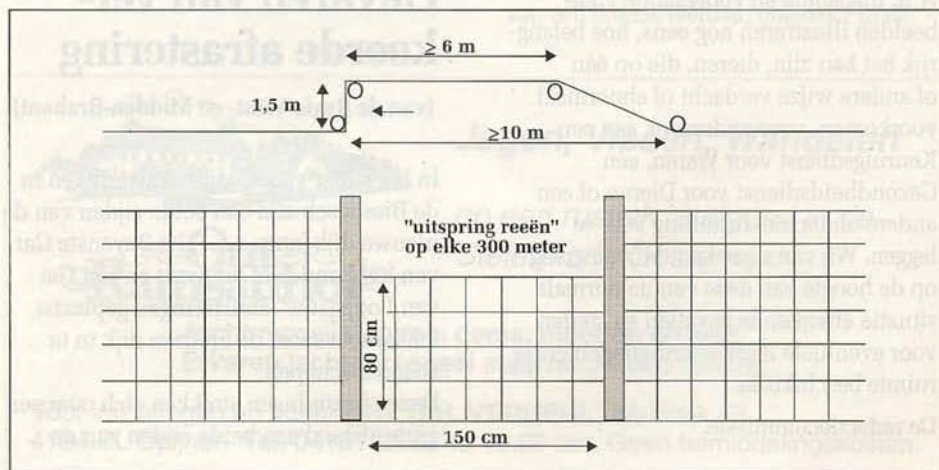
Deze afrasteringen strekken zich over een grote afstand aan beide zijden van de

vernieuwde dijk uit en zijn vervaardigd uit zgn. schapengaas, wat is bevestigd aan verduurzaamde houten palen met aan de bovenzijde een spandraad van prikkeldraad.

Van diverse zijden werd te onzer kennis gebracht, dat het in toenemende mate in de Biesbosch voorkomende reewild in grote moeilijkheden is gekomen door dit

raster. Uit eigen waarneming is ter plaatse vastgesteld, dat dit raster een praktisch onneembare hindernis voor het reewild betekent, dat in tijden van hoog water in de "natte" Biesbosch zich verplaatst naar de "droge" Biesbosch. Ook ten gevolge van natuurlijke trekdrang, territoriumgedrag en onder invloed van de verstoring door de recreatie wordt het

reewild met dit raster geconfronteerd. Ter plaatse is dan ook vast te stellen, dat langs de rasters veelvuldig door het wild heen en weer wordt gelopen op zoek naar een doorgang, welke helaas niet of nauwelijks (een incidenteel openstaand hek wellicht) te vinden is. Dit leidt ertoe, dat de dieren uiteindelijk in paniek tegen het raster aanspringen, hetgeen ernstige verwondingen veroorzaakt. Langs het raster zijn dan ook op tal van plaatsen haarresten en verwrongen gaas terug te vinden.

Wij willen trachten aan deze onhoudbare situatie een einde te maken. Wij hebben voorgesteld om in het raster op elke driehonderd meter verlagingen aan te brengen in het raster, zoals op bijgaande schets is weergegeven (zie pag. 12).

Het is van het grootste belang, dat op deze plaatsen ook het prikkeldraad wordt vervangen door een gladde draad.

Het valt wellicht te overwegen om het prikkeldraad over de totale lengte van het raster aan de waterzijde te vervangen door een gladde draad.

Vervanging van het prikkeldraad door gladde draad aan de landzijde van de dijk is vanuit het oogpunt van veiligheid, voorkoming van vernieling niet gewenst.

N.B. Inhoud van een aan het Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch gerichte brief!

P.S. Na de storm op 25 januari j.l. en de daarmee gepaard gaande hoge waterstand in de Biesbosch waren op één punt op een zeker moment, maar liefst 10 reeën in paniek gevangen tussen beide rasters. Verder eigenlijk onnodig te vermelden, dat aan dit euvel hier met spoed iets gedaan dient te worden.

Zeven draden boven elkaar

In Wild und Hund lezen we nog een geval van een reebok, die met z'n rechter voorloper verstrikt was geraakt en vervolgens jammerlijk omgekomen tussen de prikkeldraden rond een weide-afrastering. Normaal is het te doen gebruikelijk, dat men drie draden hiervoor gebruikt, maar in dit geval had men boven elkaar in totaal zeven draden gespannen!

De vermelder van dit voorval, één van zovele, vroeg zich dan ook terecht af, wat mensen beogen met het aanleggen van dit soort bouwwerken.

Ik vond het alleszins de moeite waard om U hiervan op de hoogte te brengen, want ik kan me géén land ter wereld voorstellen, waar méér prikkeldraad gebruikt wordt dan bij ons in Nederland, want ze kunnen er hier óók wat van op veel plaatsen.

ZESENDER.

Mededelingen van de Regio's

1. Regio Overijssel en Flevoland

Op 9, 10 en 11 maart 1990
Reewildtentoonstelling Overijssel in
Café-Restaurant "De Haverkamp",
Stationsstraat 28, Markelo.

2. Regio Gelderse Achterhoek

Deze regio hoopt haar 23ste Reewild
Trofeeshow te houden op:
vrijdag 23 maart van 18.00 tot 22.00 uur
zaterdag 24 maart van 10.00 tot 22.00 uur
zondag 25 maart van 10.00 tot 17.00 uur
Plaats: "Exelse Molen" te Exel bij
Lochem.

3. Regio Veluwe

Op 24 en 25 maart 1990
Reewildtentoonstelling in het Aardhuis,
waar alle grofwildtrofeën van de Veluwe
worden verwacht.

4. Regio Limburg

- a. Reewildtentoonstelling 30 maart 1990
- b. Inschietoefening 21 april 1990.

5. Regio West- en Midden Brabant

a. Op 7 en 8 april reewildbeheertentoon-
stelling, opening 's avonds 7 april 8 uur
in "Bellevue" te Chaam.

b. Voor de reewildjagers van de regio
West- en Midden Brabant is er
momenteel een goede gelegenheid om de
schietaardigheid te onderhouden, dan
wel hun wapens adequaat in te schieten
onder deskundige leiding. De Kon.
Schietervereniging "Doublet" te Hulst
biedt hiertoe gelegenheid op haar banen
op : 12 maart, 9 april en 14 mei van dit
jaar. De banen zijn beschikbaar vanaf
19.00 uur. Kosten f 5,- p.p. Nadere
informatie kunt U inwinnen via de heer
J. Verwoerd, tel. 076-414931 en/of de heer
T. Peters, tel. 013-341333. Het bestuur
adviseert haar leden om van deze

BEMIDDELINGSBURO SILVERTANT

SPECIALIST IN JACHTREIZEN NAAR:

o.a. BULGARIJE - CHINA - OOSTENRIJK -
SCHOTLAND

Gaarne willen wij U informatie en referenties toezenden, o.a.
een referentie, die reeds 5 jaar met ons buro in zee is gegaan

Wilhelminastraat 23 - 6391 JS Landgraaf - Telefoon 045-311286

gelegenheid zeker gebruik te maken.

6. Mededeling aan de contactpersonen van de RAC's in de provincie Noord-Brabant.

Gaarne willen wij, de ROB, U het volgende onder Uw aandacht brengen. De tijd is weer aangebroken om de reeën, in Uw RAC, te inventariseren c.q. te tellen. De beste tijd is tussen 15 maart en 15 april, dus na het reegeitenafschot. Om een juist beeld te verkrijgen van de reewildstand in uw RAC, is het noodzakelijk dat er in alle jachtvelden telploegen actief zijn. In het afgelopen jaar is gebleken dat niet alle vergunninghouders hebben meegedaan c.q. door het RAC zijn benaderd om mee te doen. Wij verzoeken U dan ook om deze mensen te benaderen i.v.m. de op handen zijnde reewildtelling. Zijn niet alle namen bij U bekend dan kunt U bij onze coördinator deze verkrijgen. In het jaar 1989 is er door het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij geen subsidie beschikbaar gesteld voor de RAC's. Ten overvloede delen wij U mee dat er ook geen subsidie beschikbaar is voor 1990 en volgende jaren. De RAC's zullen dus geheel zelfsupporting moeten zijn.

Bij de bespreking van het pré-advies reewildafschot 1990 te Waalre is gebleken dat er behoefte is aan enige grenswijzigingen van de RAC's onderling. Dit omdat verschillende W.B.E.'s, Jagersverenigingen en/of jachtvelden in twee verschillende RAC's liggen. Wij hebben er geen bezwaar tegen dat U, in overleg met Uw aangrenzend RAC, een wijziging doorvoert. Gaarne ontvangen wij wel van U een kaartje met de veranderingen.

L. J. I. Guitjens, coördinator.

7. Thema tentoonstelling reewild.

Op 13 t/m 16 april 1990 is er, uitgaande van Staatsbosbeheer (Boswachterij Oostereng) een tentoonstelling over Reewild (o.m. de stand van de Vereniging, een fotoexpositie van de heer Pasman, diorama-biotoop). Openings-tijden vrijdag en zaterdag van 13.00 tot 17.00 uur, zondag en maandag (eerste en tweede Paasdag) van 10.00 tot 17.00 uur. Plaats: informatieruimte "De Beken" van S.B.B., Nieuwe Keijenbergseweg 174 te Renkum.

Kudu

OP SAFARI IN AFRIKA

10-daagse geheel verzorgde reis,
incl. vlucht DM 3.650.-.
Verlenging mogelijk.

Ook boekingsmogelijkheden van goedkope tickets naar Afrika b.v. retour Harare (Zimbabwe) f 1.945,- en andere bestemmingen.

Info:

NIMROD TOURS

Postbus 512, 3740 AM Baarn.

Help, wij sterven uit !

Hiermee wordt gelukkig niet ons geliefde reewild bedoeld, doch wel een ander zeer interessant lid van onze fauna, n.l. het korhoen (*Lyrurus tetrix*), vandaar dat wij bij wijze van uitzondering ons lijfblad eens laten infiltreren.

Bovenstaande hartekreet: "Help, wij sterven uit !" was het motto, waaronder op 12 januari j.l. Burgemeester C. de Kovel van Nunspeet de Stichting Behoud Hoendersoorten officieel installeerde.

Een en ander geschiedde in de sfeervolle ambiance van het Nationaal Jachtschietcentrum "Berkenhorst" te Elspeet, in aanwezigheid van een verheugend aantal afgevaardigden van natuurbeschermingsorganisaties.

Op diezelfde plaats werd vijf jaar eerder het initiatief geboren, dat zou leiden tot het oprichten van een werkgroep. Deze zag met lede ogen aan dat met name het korhoen (maar ook andere hoenders) van jaar tot jaar in aantal zorgbarend achteruit gaat.

Deze fraaie en boeiende heidebewoners hebben al heel wat schrijverspennen lyrische ontboezemingen ontlokt.

U en ik zien ze nog slechts bij zeer hoge uitzondering.

Bovengenoemde groep van het eerste uur heeft zich vijf jaar lang bijzonder ingespannen om alles te doen wat zou kunnen leiden tot behoud van de korren. Zo hebben ze bijvoorbeeld bereikt dat de Gemeente Nunspeet afplaggen van heide als vast punt op haar meerjarenbegroting opnam.

Biotoop weer geschikt maken voor korhoenders en daarna op vakkundige

wijze zorgen
voor
repopulatie is
het streven van
de werkgroep,
die zich nu dus
sinds kort als
stichting
manifesteert.
U begrijpt, dat
naast een

indrukwekkende hoeveelheid werk, er ontstellend veel kapitaal moest en moet worden ingezet om het gestelde doel, het voor Nederland behouden van het korhoen, te bereiken.

Mocht U, als natuurvriend de Stichting in haar sympathieke streven willen steunen, dan bent U meer dan welkom.

Contactman is Gemeentebosbeheerder en voorzitter van de Stichting de heer P. van Asselt, tel. 05779-1324. Giro: 2697292.

Donateur bent U al voor vijftig gulden per jaar en voor vijfhonderd gulden bent U donateur voor het leven - vanzelfsprekend zijn ook giften zeer welkom; voorts verkoopt de Stichting stropdassen met korhoenembleem à raison van negenentwintig gulden vijftig en dito stickers voor vijf gulden.

Ik sluit mij van harte aan bij de uitspraak van Nunspeets Burgervader: "Wij hebben lang genoeg onverantwoordelijk gehandeld tegenover de Natuur; het is nu tijd de Schepping te bewaren"

FULL CHOKE.

N.B. Hoewel buiten de directe doelstellingen van "Het Reewild" vallend, heeft de redactie gemeend dit keer toch ruimte voor dit sympathieke doel vrij te maken.

Adressen districtshoofden en assistenten Fauna-aangelegenheden van de Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer

Provincie Groningen

Districtshoofd:
C. L. M. v.d. Rakt
Assistent:
L. Tervelde
Engelsekamp 6
Postbus 30027
9700 RM Groningen
Tel.: 050-239111/232328

Provincie Friesland

plv. Districtshoofd:
H. J. Leerink
Assistent:
A. J. Smit
Tesselschadestraat 7
Postbus 2003
8901 JA Leeuwarden
Tel.: 058-955255

Provincie Drenthe

Districtshoofd:
M. A. Roetert Steenbruggen
Assistent:
R. Schuitemaker
Mandemaat 3
Postbus 111
9400 AC Assen
Tel.: 05920-27324

Provincie Overijssel

Districtshoofd
Overijssel-Noord:
R. Hoeve
Districtshoofd
Overijssel-Zuid:
W. Nab
Assendorperdijk 2
Postbus 10051
8000 GB Zwolle
Tel.: 038-210533

Provincie Flevoland

Districtshoofd:
J. Eising
Assistent:
A. Dekker
Maerlant 16
Postbus 1021
8200 BA Lelystad
Tel.: 03200-22666

Provincie Gelderland

Districtshoofd:
H. A. Bardoel
Assistent:
M. L. W. van Bebber
Districtshoofd:
T. A. M. Dikker
Assistent:
T. S. P. Moolenaar
Rosendaalsestraat 64
Postbus 9079
6800 ED Arnhem
Tel.: 085-579111

Provincie Utrecht

Districtshoofd:
G. Kreton
Museumlaan 2
3581 HK Utrecht
Tel.: 030-520834

Provincie Noord-Holland

Districtshoofd:
A. W. Kamminga
Assistent:
P. Pilkes
Districtshoofd:
J. Eising
Assistent:
A. Dekker
Linnaeuslaan 2
Postbus 3005
2001 DA Haarlem
Tel.: 023-186160

Provincie Zuid-Holland

Districtshoofd:
J. Verhulst
Assistent:
J. Woudstra
Muzenstraat 30
Postbus 30119
2500 GC Den Haag
Tel.: 070-624611

Provincie Zeeland

Districtshoofd:
P. C. Remijnse
Assistent:
H. S. Zandstra
Westsingel 58
4461 DM Goes
Tel.: 01100-37911/37254

Provincie Noord-Brabant

Districtshoofd:
G. A. J. M. Schram
Districtshoofd:
L. C. Wijlaars
Assistent:
A. M. M. van Mierlo
Prof. Cobbenhagenlaan 225
Postbus 1180
5004 BD Tilburg
Tel.: 013-645511

Provincie Limburg

Districtshoofd:
Assistent:
L. J. J. Heykers
Lindanusstraat 2^A
Postbus 103
6040 AC Roermond
Tel.: 04750-34251